

Pedagogische begeleidingsdienst

Huis van het GO!

Willebroekkaai 36

1000 Brussel

LEERPLAN DERDE GRAAD SECUNDAIR ONDERWIJS

BEDRIJFSONDERSTEUNENDE INFORMATICAWETENSCHAPPEN

SPECIFIEK GEDEELTE DOORSTROOM

EERSTE EN TWEEDE LEERJAAR
(5de en 6de jaar)

LEERPLANNUMMER
3D/BEDRIJFSONDERSTEUNEND

INSPECTIENUMMER
GSO-2024-1279-Gemeenschapsonderwijs-adv-V25

Versiedatum
31/01/2025

DOMEINGEBONDEN

STUDIEDOMEIN

ECONOMIE &
ORGANISATIE

Inhoudstafel

Inleiding	3
Samenhang	3
Eigenheid van de studierichting.....	3
Doelgroep	4
Gepersonaliseerd Samen Leren	6
Ruimte voor het eigen pedagogisch project.....	6
Logische doorstroommogelijkheden.....	5
Opbouw van de leerplandoelen	7
Herkomst van de doelen.....	7
De leerplandoelen	7
Subdoelen	8
Minimale inhoudelijke afbakening.....	8
Nummering van de leerplandoelen	8
Leerplandoelen	10
Generieke doorstroomcompetenties	10
Nederlands: algemene uitbreiding	11
Statistiek	12
Uitgebreide wiskunde in functie van economie	14
Algoritmen en programmeren	18
Softwareontwikkeling	19
Informatie- en databeheer	20
Samenleving en politiek: communicatiewetenschappen	21
Pakket uit uitgebreide algemene economie	24
Pakket uit uitgebreide bedrijfswetenschappen en recht	28
Samenhang minimumdoelen – leerplandoelen	34
Minimale materiële vereisten	38
Vakkenkoppeling	39
Pedagogisch – didactische ondersteuning	40

Inleiding

Samenhang

Dit is een leerplan voor het specifieke gedeelte doorstroomfinaliteit, derde graad.

Dit leerplan moet in samenhang gelezen worden met het leerplan ‘Derde graad secundair onderwijs - Basisvorming doorstroomfinaliteit’.

Tussen het leerplan van het specifieke gedeelte en het leerplan van de basisvorming is een overlap of samenhang tussen leerplandoelen mogelijk. Indien dit het geval is, wordt dit in de GO! Navigator aangeduid, aangevuld met concrete handvaten om deze doelen op een functionele manier te integreren.

Eigenheid van de studierichting

De leerlingen krijgen een **pakket basisvorming** voor de doorstroomfinaliteit met inhouden uit de zestien sleutelcompetenties.

De **specifieke vorming** bestaat concreet uit leerplandoelen die voorbereiden op vervolgonderwijs:

- WD 01.01 Algemene doorstroomcompetenties: Generieke doorstroomcompetenties
- WD 02.08 Moderne talen: Nederlands – algemene uitbreiding
- WD 06.01 Wiskunde: Statistiek
- WD 06.05 Wiskunde: Uitgebreide wiskunde in functie van economie
- WD 07.01 Informaticawetenschappen: Algoritmen en programmeren
- WD 07.03 Informaticawetenschappen: Softwareontwikkeling
- WD 07.05 Informaticawetenschappen: Informatie- en databeheer
- WD 15.03 Sociale wetenschappen: Samenleving en politiek – communicatiewetenschappen
- WD 16.02 Economie: Pakket uit uitgebreide algemene economie
- WD 16.06 Economie: Pakket uit uitgebreide bedrijfswetenschappen en recht

In deze studierichting krijgen de leerlingen een pakket economie. Ze analyseren de prijsvorming in diverse marktwerking en lichten het effect van overheidsbeleid toe. Ze analyseren internationaal handel- en betalingsverkeer en evalueren economische groei als indicator. Ze verdiepen zich ook uitgebreid in bedrijfswetenschappen en recht: ze vergelijken fiscale regels en beoordelen de financiële gezondheid van een onderneming. Daarnaast illustreren ze het belang van een bedrijfsstrategie en de samenstelling van de marketingmix op basis van de marketingstrategie. Ze lichten ook het belang van supply chain management toe in relatie tot het bedrijfsbeleid. Ter ondersteuning van het pakket economie verbreden en verdiepen de leerlingen verschillende domeinen van de wiskunde.

Daarnaast krijgen de leerlingen informaticawetenschappen. Daarin leren ze zelf ontworpen oplossingen te programmeren voor concrete problemen. Ze leren software te ontwikkelen en verdiepen zich in de structuur en werking van relationele databanken.

De leerlingen worden ook gestimuleerd om hun kritische denk- en oordeelsvaardigheden over maatschappelijke vraagstukken te ontwikkelen vanuit een reflectie op media(gebruik) en communicatie. Zo komen onder andere volgende onderwerpen aan bod: de wisselwerking tussen maatschappelijke context, media en communicatie, het inzetten van gemedieerde massacommunicatie, nieuwsconsumptie en mediagebruik en de invloed ervan op beeldvorming en opinievorming. Tot slot maken generieke onderzoekscompetenties een belangrijk deel uit van deze studierichting. Ze worden gerealiseerd met de specifieke inhouden van de studierichting.

Doelgroep

Leerlingen die starten in het eerste leerjaar van de derde graad in de doorstroomfinaliteit hebben door het behalen van de leerplandoelen van de tweede graad de nodige competenties verworven om de overstap naar de derde graad succesvol te kunnen maken.

De leerlingen delen vanuit hun keuze voor een bepaalde studierichting eenzelfde interesse. Maar meer nog dan voor de basisvorming zullen de kenmerken van de leerlingen in de derde graad voor het specifieke gedeelte verschillen. Behalve verschillen op cognitief, psychomotorisch en sociaal-affectief vlak zijn er ook verschillen door de gevolgde vooropleiding.

In de tweede graad hebben leerlingen gekozen voor een studierichting gekoppeld aan een finaliteit.

- Leerlingen die een studierichting gekozen hebben die als een vooropleiding van deze studierichting wordt ingericht, hebben in het specifieke gedeelte van de tweede graad leerplandoelen verworven die gekoppeld zijn aan wetenschapsdomeinen die in de derde graad aan bod komen. Op een aantal van deze doelen wordt in de derde graad verder gewerkt. Deze leerplandoelen worden beschouwd als noodzakelijke doelen om succesvol aan de derde graad deel te nemen. In de GO! Navigator wordt de link gelegd tussen de doelen van de tweede en de derde graad (verticale samenhang). Leerlingen uit de volgende studierichting hebben een vorming gevolgd die als een logische vooropleiding kan worden beschouwd:

- Bedrijfswetenschappen

De samenhang tussen de cesuurdoelen en de specifieke minimumdoelen vanuit deze logische doorstroom is terug te vinden in de tabel 'Samenhang minimumdoelen – leerplandoelen' die terug te vinden is in dit leerplan.

- Leerlingen die een studierichting gekozen hebben die inhoudelijk minder of niet aanleunt bij deze studierichting hebben eventueel minder of geen voorkennis voor het specifiek gedeelte.

Vanuit het bovenstaande gegeven kunnen de leerlingen voor het specifieke gedeelte beschouwd worden als een heterogene groep. Daarom is het belangrijk om, bij het begin van de graad, de beginsituatie van elke leerling goed in kaart te brengen, om zo als lerarenteam zicht te krijgen op de kenmerken van de leerlingengroep en een leerlijn uit te werken die nauw aansluit bij de beginsituatie en de mogelijkheden van de leerlingen waarbij er aandacht is voor het wegwerken van eventuele hiaten bij de start van de derde graad. Hierbij heeft het lerarenteam de vrijheid en verantwoordelijkheid om leerplandoelen in te plannen in zowel het eerste als tweede jaar van de derde graad volgens de noden, behoeften en mogelijkheden van hun leerlingengroep. Daarnaast heeft het lerarenteam de vrijheid om te bepalen op welke manier de doelen functioneel geclusterd en aangeboden kunnen worden binnen de derde graad.

Onderwijskwalificatie

Een onderwijskwalificatie geeft weer wat je moet kennen en kunnen om verdere studies aan te vatten, te functioneren in onze maatschappij of een bepaald beroep uit te oefenen. In de Vlaamse kwalificatiestructuur zijn de kwalificaties ondergebracht op 8 niveaus, van basisonderwijs tot universiteit.

Deze studierichting situeert zich op VKS-niveau 4. De uitgangspunten voor een VKS-niveau 4 zijn:

- Kennis en vaardigheden:
  - concrete en abstracte gegevens (informatie en begrippen) uit een specifiek domein interpreteren
  - reflectieve cognitieve en productieve motorische vaardigheden toepassen
  - gegevens evalueren en integreren
  - strategieën ontwikkelen voor het uitvoeren van diverse taken en om diverse, concrete, niet-vertrouwde (maar weliswaar domeinspecifieke) problemen op te lossen
- Context, autonomie en verantwoordelijkheid:
  - handelen in een combinatie van wisselende contexten
  - autonoom functioneren met enig initiatief
  - volledige verantwoordelijkheid voor eigen werk opnemen
  - het eigen functioneren evalueren en bijsturen met het oog op het bereiken van collectieve resultaten

Logische doorstroommogelijkheden

Deze studierichting heeft een logische doorstroom naar:

- Academische bachelor
- Professionele bachelor

Bedrijfsondersteunende Informaticawetenschappen is een domeingebonden doorstroomrichting (tso). Dat houdt in dat de leerling voorbereid wordt op succesvolle doorstroom naar professionele en academische bacheloropleidingen binnen hetzelfde interessegebied.

Voor de richting Bedrijfsondersteunende Informaticawetenschappen situeren de meest logische **professionele bacheloropleidingen** zich binnen de studiegebieden:

- Industriële wetenschappen en Technologie
  - Multimedia en Creatieve Technologie
- Handelswetenschappen en Bedrijfskunde
  - Applied Information Technology (E)
  - Bedrijfsmanagement
  - Business Management
  - Business Management & Entrepreneurship (E)
  - Business Management (E)
  - Business Management Marketing (E)
  - Communicatiemanagement
  - Communication Management (E)
  - Hotelmanagement
  - Idea and Innovation Management
  - Informatiemanagement en Multimedia
  - Informationmanagement & Multimedia (E)
  - International Business Management (E)
  - International Communication and Media-ICM (E)
  - International Journalism (E)

- International Office Management (E)
- International Tourism and Leisure (E)
- Journalistiek
- Media and Entertainment Business
- Netwerkeconomie
- Office Management
- Retailmanagement
- Toegepaste Informatica
- Toerisme- en Recreatiemanagement
- Wellbeing- en Vitaliteitsmanagement
- Onderwijs

Doorstroom naar de meeste andere professionele bacheloropleidingen is in principe haalbaar, maar binnen deze studierichting wordt er niet specifiek inhoudelijk op voorbereid.

Voor de richting Bedrijfsondersteunende Informaticawetenschappen situeren de meest logische **academische bacheloropleidingen** zich binnen de studiegebieden:

- Gecombineerde studiegebieden
  - International Affairs
  - Sociaal-economische Wetenschappen
- Handelswetenschappen en Bedrijfskunde
  - Bestuurskunde en Publiek Management
  - Business Administration (E)
  - Handelswetenschappen

Doorstroom naar alle andere academische bacheloropleidingen is niet uitgesloten, maar binnen deze studierichting wordt de leerling er niet specifiek inhoudelijk op voorbereid.

Gepersonaliseerd Samen Leren

De ambitie van het GO! is duidelijk. Gepersonaliseerd samen leren betekent dat we met elke lerende, binnen een sociale context, maximaal rendement nastreven op het vlak van leervermogen, leerwinst en leermotivatie. Vanuit een sterke basis- en vakdidactiek zetten we extra in op 'differentiatie', het verhogen van autonomie via het aanleren van zelfregulerende vaardigheden en 'samen leren'. We maken daarvoor gebruik van evidence-informed praktijken en een onderzoekende aanpak op school. Gepersonaliseerd samen leren in het GO! vindt geïntegreerd plaats binnen de realisatie van het totale curriculum en kan alleen gerealiseerd worden met de actieve betrokkenheid van zowel de lerende, de leraar als het (school)beleid.

Vanuit deze visie willen we samen met alle onderwijsprofessionals ons DNA 'samen leren samenleven' en ons pedagogisch project waarmaken. Het is ons positief antwoord op de diversiteit die we in onze klassen zien, de nood aan een groeipad naar autonomie en de nood om een samenverhaal te maken.

Ruimte voor het eigen pedagogisch project

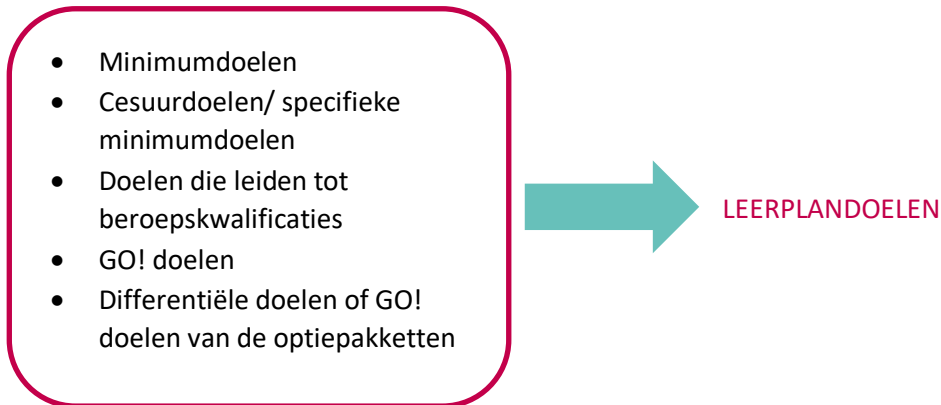
Cruciaal in elke studierichting staat de realisatie van de leerplandoelen. De leerplannen en de lessentabellen van het GO! zijn echter zodanig opgesteld dat het lerarenteam beschikbare ruimte heeft om een schooleigen pedagogisch project te realiseren:

- Enerzijds bieden de leerplannen ruimte om binnen de voorziene tijd zoals aangegeven in de lessentabel, de leerplandoelen verder uit te diepen of te verbreden;
- Anderzijds is er binnen de lessentabel vrije ruimte voorzien waarbij de school eigen accenten kan leggen.

Opbouw van de leerplandoelen

Herkomst van de doelen

De leerplandoelen van het GO! in de tweede en derde graad zijn afkomstig van verschillende bronnen:

De doelen van dit leerplan zijn afkomstig van:

- specifieke minimumdoelen
- GO!-doelen

De leerplandoelen

Elk leerplandoel heeft minimum 1 handelingswerkwoord. Een overzicht van de handelingswerkwoorden met, indien nodig, een verklaring is terug te vinden op de GO! Navigator.

Aan elk leerplandoel wordt een beheersingsniveau toegevoegd. Voor de leerplannen van het GO! maken we gebruik van een eigen GO!-taxonomie, geïnspireerd op de Taxonomie van Bloom:

- Memoriseren: Gegevens zoals begrippen, formules... kunnen ophalen zonder gebruik te maken van hulpmiddelen.
Geen enkel leerplandoel heeft 'memoriseren' als beheersingsniveau. Memoriseren zonder context kan immers nooit het einddoel zijn. Memoriseren kan wel een belangrijk element zijn om een leerplandoel te realiseren.
- Begrijpen: Inzicht verwerven en dit inzicht helder kunnen weergeven, al dan niet aan de hand van voorbeelden.
- Toepassen: Formules, technieken, regels... kunnen toepassen.
- Analyseren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden... tot een besluit komen
- Evalueren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden... en aan de hand van criteria, argumenten... een oordeel onderbouwen.
- Creëren: In het kader van een probleemstelling, onderzoek, opdracht... een product ontwikkelen zoals een oplossing, een realisatie, een presentatie...

Er is geen hiërarchie tussen de verschillende beheersingsniveaus. Wel zal je om een 'hoger' beheersingsniveau te bereiken meestal ook gebruik maken van onderliggende beheersingsniveaus, bijvoorbeeld memoriseren om te analyseren.

In de GO! Navigator worden de beheersingsniveaus aan de hand van een filmpje uitgelegd.

Subdoelen

De subdoelen zijn niet vrijblijvend geformuleerd maar maken integraal deel uit van het leerplandoel. Elk subdoel moet bijgevolg aangeboden worden. Alle subdoelen samen dekken het leerplandoel.

Minimale inhoudelijke afbakening

Het concept van de minimumdoelen wordt doorgetrokken naar de leerplandoelen van het GO!. Dit concept houdt in dat de kennis die noodzakelijk is om het leerplandoel te realiseren niet expliciet wordt opgesomd. Indien er twijfel kan ontstaan of een bepaald kenniselement al dan niet tot het leerplandoel behoort, wordt het uitdrukkelijk vermeld via onderliggende bullets. Concreet betekent dit dat de onderliggende bullets deel uitmaken van het leerplandoel en als dusdanig ook aan bod moeten komen.

Om leerplandoelen te realiseren, is er vaktaal nodig. Hoewel vaktaal niet expliciet in de leerplandoelen wordt opgenomen, maakt vaktaal wel deel uit van het leerplandoel. Net zoals dit het geval is bij andere kenniselementen is het aan de leraar om te bepalen welke vaktaal er nodig is om het leerplandoel te realiseren.

Het gehanteerde concept vertrekt van een groot vertrouwen in de professionaliteit van de leraar. Vanuit een professionele deskundigheid zal de leraar bepalen welke kennis er nodig is om het doel te realiseren waarbij de kenniselementen die in de bullets zijn aangegeven of expliciet vermeld in het leerplandoel minimaal worden meegenomen.

Nummering van de leerplandoelen

Boven elk leerplandoel staat er een nummering. De betekenis is de volgende:

WD3_01.01.01

01.01.01

- De betekenis van het nummer links (bijvoorbeeld WD3_01.01.01):
  - WD3: Het gaat hier over een doel uit de derde graad dat behoort tot een wetenschapsdomein
  - 01.01.01: Dit is het volgnummer van het leerplandoel.
    - Doelen van de vorm 01.xx.xx hebben betrekking op wetenschapsdomein 01. (In dit geval verwijst 01 naar 'Algemene doorstroomcompetenties'. In totaal zijn er 16 wetenschapsdomeinen.)
    - Doelen van de vorm xx.01.xx hebben betrekking op subdomein 01 van het betrokken wetenschapsdomein.
    - Het laatste cijfer (xx.xx.01) is het volgnummer binnen het subdomein.

De lijst van de wetenschapsdomeinen en de subdomeinen is terug te vinden in de GO! Navigator.

- Rechts in de eerste rij van elk leerplandoel staat de herkomst van het leerplandoel:
  - Het nummer (bijvoorbeeld 01.01.01) verwijst naar het corresponderend specifiek minimumdoel in het curriculum dossier.
De curriculum dossiers zijn terug te vinden op de website van AHOVOKS.
  - Indien er geen nummer staat, gaat het over een GO!-doel.

WD3_01.01.01.01

Subdoel 1

- Ook de subdoelen krijgen een nummering (bijvoorbeeld WD3_01.01.01.01):
  - Dit is het eerste subdoel van het leerplandoel WD3_01.01.01.
- Indien een subdoel overeenkomt met een specifiek minimumdoel wordt de verwijzing naar het specifiek minimumdoel rechts in de tabel opgenomen.
- Niet elk leerplandoel heeft subdoelen.

Leerplandoelen

Generieke doorstroomcompetenties

WD3_01.01.01

01.01.01

De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhouden van minstens 1 wetenschapsdomein verbonden aan de studierichting.

creëren

WD3_01.01.01.01

Subdoel 1

De leerlingen kiezen een onderzoeksmethode in functie van een gegeven of zelfgekozen onderzoeksvraag.

- onderzoekbaarheidscriteria

WD3_01.01.01.02

Subdoel 2

De leerlingen verzamelen data en bronnen in functie van de gekozen onderzoeksmethode.

- betrouwbaarheidscriteria

WD3_01.01.01.03

Subdoel 3

De leerlingen verwerken data en bronnen in functie van de gekozen onderzoeksmethode.

WD3_01.01.01.04

Subdoel 4

De leerlingen synthetiseren de onderzoeksresultaten en formuleren een antwoord op de onderzoeksvraag.

WD3_01.01.01.05

Subdoel 5

De leerlingen rapporteren over de onderzoeksactiviteiten en -resultaten.

- mondelinge of schriftelijke rapportage

WD3_01.01.02

De leerlingen refereren correct aan gebruikte bronnen volgens een wetenschappelijk referentiesysteem.

- relevant wetenschappelijk referentiesysteem
- bronvermelding

toepassen

Nederlands: algemene uitbreiding

WD3_02.08.01

02-08-01

De leerlingen benoemen kenmerken van het taalsysteem en passen inzicht erin toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

- herkomst van woorden: inheems woord, anglicisme, germanisme, gallicisme, belgicisme
- betekenisrelaties: hyponiem, hyperoniem, pleonasme, tautologie, contaminatie
- vormen van humor: sarcasme, cynisme, parodie
- uitspraaktekens

toepassen

WD3_02.08.02

02-08-02

De leerlingen analyseren hoe in literaire teksten betekenissen worden gecreëerd met narratieve, retorische, poëtische en theatrale structuren en technieken.

- elementen van spanningsopbouw: spanningsboog, climax, cliffhanger
- vertelperspectief: auctoriële, personale, onbetrouwbare verteller
- literaire stromingen uit verschillende periodes: middeleeuwen, vroegmoderne tijd, moderne tijd, hedendaagse tijd

analyseren

Statistiek

WD3_06.01.01

De leerlingen lossen telproblemen op met en zonder herhaling en waarbij de volgorde al dan niet van belang is.

analyseren

WD3_06.01.01.01

Subdoel 1

De leerlingen lossen telproblemen zonder herhaling op met combinaties.

WD3_06.01.01.02

Subdoel 2

De leerlingen lossen telproblemen op met en zonder herhaling en waarbij de volgorde al dan niet van belang is .

WD3_06.01.02

De leerlingen bepalen het afhankelijk zijn van gebeurtenissen.

- voorwaardelijke kans

analyseren

WD3_06.01.03

06.05.18

De leerlingen analyseren het verband tussen twee numerieke grootheden in een dataset met behulp van een spreidingsdiagram.

- trendlijn
- lineaire regressie
- correlatiecoëfficiënt

analyseren

WD3_06.01.04

De leerlingen berekenen en interpreteren kansen met behulp van de binomiale verdeling.

- verwachtingswaarde, standaardafwijking

analyseren

WD3_06.01.05

De leerlingen leggen in betekenisvolle situaties de betekenis uit van betrouwbaarheidsniveau, betrouwbaarheidsinterval en foutenmarge.

- steekproefverdeling (gemiddelde en standaardafwijking)
- verband met steekproefgrootte en standaardafwijking

begrijpen

WD3_06.01.06

06.05.17

De leerlingen toetsen hypothesen.

- nulhypothese, alternatieve hypothese, p-waarde, significantieniveau en steekproevenverdeling

analyseren

WD3_06.01.06.01

Subdoel 1
06.05.17

De leerlingen leggen in betekenisvolle situaties de betekenis uit van nulhypothese, alternatieve hypothese, significantieniveau en p-waarde.

- steekproevenverdeling

WD3_06.01.06.02

Subdoel 2

De leerlingen toetsen hypothesen.

WD3_06.01.07

De leerlingen analyseren grote datasets met behulp van statistische software in functie van een statistisch onderzoek.

analyseren

Uitgebreide wiskunde in functie van economie

WD3_06.05.01

06.05.01

De leerlingen voeren bewerkingen uit met matrices: optelling, scalaire vermenigvuldiging, matrixvermenigvuldiging, machtsverheffing en transpositie.

toepassen

WD3_06.05.02

06.05.02

De leerlingen gebruiken matrixmodellen om evoluties te beschrijven.

- matrixvoorstelling van een graaf

analyseren

WD3_06.05.03

06.05.03

De leerlingen lossen stelsels van eerstegraadsvergelijkingen op met behulp van de methode van Gauss-Jordan.

toepassen

WD3_06.05.04

06.05.07

De leerlingen lossen vergelijkingen en ongelijkheden grafisch op.

toepassen

WD3_06.05.05

06.05.10

De leerlingen lossen exponentiële vergelijkingen van de vorm $b \cdot a^x = c$ algebraïsch op.

toepassen

WD3_06.05.06

06.05.06

De leerlingen leggen het verband tussen de grafiek van een functie en haar kenmerken.

- veeltermfuncties, (elementaire) rationale functies, (elementaire) irrationale functies, exponentiële functies, logaritmische functies $f(x)=\log_a(x)$
- domein, bereik, nulwaarden, tekenverloop, stijgen/dalen/constant, extrema, constante/toenemende/afnemende stijging/daling, asymptotisch gedrag, gedrag op oneindig

analyseren

WD3_06.05.07

06.05.11

De leerlingen lossen goniometrische vergelijkingen van de vorm $\sin(ax+b)=c$ algebraïsch op.

toepassen

WD3_06.05.08

De leerlingen bepalen limieten van functies.

toepassen

WD3_06.05.09

De leerlingen analyseren het horizontaal, verticaal en schuin asymptotisch gedrag.

analyseren

WD3_06.05.10

06.05.12

De leerlingen berekenen de afgeleide functie van functies die zijn opgebouwd uit veeltermfuncties, rationale functies, exponentiële functies, logaritmische functies en goniometrische functies.

- rekenregels: afgeleide van een som, product, quotiënt van functies en afgeleide van een samengestelde functie (kettingregel)

toepassen

WD3_06.05.10.01

Subdoel 1

06.05.12

De leerlingen berekenen de afgeleide functie van functies die zijn opgebouwd uit veeltermfuncties, rationale functies, exponentiële functies en logaritmische functies.

- rekenregels: afgeleide van een som, product, quotiënt van functies en afgeleide van een samengestelde functie (kettingregel)

WD3_06.05.10.02

Subdoel 2

De leerlingen berekenen de afgeleide functie van functies die zijn opgebouwd uit goniometrische functies.

WD3_06.05.11

06.05.13

De leerlingen analyseren het verloop van functies met behulp van de eerste en tweede afgeleide functies en lossen extremumproblemen op.

analyseren

WD3_06.05.12

06.05.14

De leerlingen interpreteren een bepaalde integraal als de limiet van een som en als een georiënteerde oppervlakte.

analyseren

WD3_06.05.13

06.05.15

De leerlingen leggen het verband tussen bepaalde integralen en primitieve functies.

analyseren

WD3_06.05.14

06.05.16

De leerlingen berekenen bepaalde en onbepaalde integralen van veeltermfuncties.

toepassen

Algoritmen en programmeren

WD3_07.01.01

07.01.01

De leerlingen programmeren zelf ontworpen oplossingen voor concrete problemen.

- algoritmische technieken
- algoritmen en datastructuren
- numerieke methodes
- gebruik van softwarebibliotheken
- gestructureerde programmeertaal
- invoer van en uitvoer naar externe gegevensbronnen

creëren

WD3_07.01.02

De leerlingen gebruiken de meest geschikte algoritmische technieken en hun bijhorende datastructuren om problemen computationeel op te lossen.

toepassen

WD3_07.01.03

De leerlingen ontwikkelen een CRUD-gebruikersinterface.

- CRUD (create-read-update-delete)

creëren

Softwareontwikkeling

WD3_07.03.01

07.03.01

De leerlingen maken een modulair ontwerp voor een softwaretoepassing.

- klassendiagram
- basisprincipes voor een goed ontwerp
- principe van meerlagenarchitectuur

creëren

WD3_07.03.02

07.03.02

De leerlingen passen principes toe van objectgeoriënteerd programmeren in een eigen ontwerp.

- basisprincipes van objectgeoriënteerd programmeren: klassen, objecten, methoden, velden
- elementen uit objectgeoriënteerd programmeertalen: constructors, accessor, mutator, access modifiers, overerving en interface, polymorfisme, , uitzonderingen opvangen en opgooien (exceptions), abstractie, overloading

toepassen

WD3_07.03.03

07.03.03

De leerlingen implementeren softwaremodules op een manier die herbruikbaarheid ervan bevordert en samenwerking vereenvoudigt.

toepassen

WD3_07.03.04

07.03.04

De leerlingen testen en debuggen eigen implementaties om eventuele fouten te identificeren en op te lossen.

evalueren

Informatie- en databeheer

WD3_ 07.05.01

07.05.01

De leerlingen lichten de structuur en de werking van relationele databanken toe.

- entiteit, sleutel, attribuut en soorten relaties.
- normalisatie
- relaties
- ERD
- integriteitsregels

begrijpen

WD3_ 07.05.02

07.05.02

De leerlingen implementeren een relationele databank op basis van een eigen ontwerp.

creëren

WD3_ 07.05.03

07.05.03

De leerlingen gebruiken een gestructureerde querytaal voor de bevraging en de aanpassing van gegevens in een relationele databank.

toepassen

Samenleving en politiek: communicatiewetenschappen

WD3_15.03.01

15.03.01

De leerlingen lichten de mediatisering van de samenleving toe.

- globalisering
- hybriditeit
- intertekstualiteit
- nieuwswaarden in (inter)nationale nieuwsmedia
- celebrity culture en influencers

begrijpen

WD3_15.03.02

15.03.02

De leerlingen analyseren communicatie en media aan de hand van theorieën uit de communicatiewetenschappen.

- begrippen uit de communicatiewetenschappen: media, publieke sfeer, representatie
- begrippen uit de semiotiek: teken, interpretatie, betekenis
- retoriek
- framing
- gatekeeping

analyseren

WD3_15.03.03

15.03.03

De leerlingen analyseren waarom en hoe economische, politieke en sociaal-culturele stakeholders gemedieerde communicatie inzetten.

- gebruik en misbruik van gemedieerde communicatie
- soorten gemedieerde massacommunicatie: digitale en niet-digitale, verbale en non-verbale
- gemedieerde massacommunicatie van economische, politieke en sociaal-culturele stakeholders en achterliggende motieven
- functies van gemedieerde massacommunicatie

analyseren

WD3_15.03.04

De leerlingen passen hun inzicht in technieken van beeldtaal toe om de intentie van de makers te verklaren.

toepassen

WD3_15.03.05

15.03.04

De leerlingen reflecteren over media-effecten vanuit het principe van 'agency' van het publiek.

- uses and gratifications-theorie
- mediagebruik
- mediareceptie

analyseren

WD3_15.03.06

De leerlingen leggen verbanden tussen jeugdculturen en mediaconsumptie.

analyseren

WD3_15.03.07

15.03.05

De leerlingen beoordelen op een onderbouwde manier economische, politieke en sociaal-culturele effecten van gemedieerde communicatie op de maatschappij en op zichzelf.

- economische effecten van gemedieerde massacommunicatie: consumentenbeslissingen en -gedrag
- politieke effecten van gemedieerde massacommunicatie: agendasetting, opinievorming
- sociaal-culturele effecten van gemedieerde massacommunicatie: cultuuroverdracht, beeldvorming, sensibilisering, groepsvorming
- effecten op het eigen handelen, voelen en denken

evalueren

WD3_15.03.08

De leerlingen gaan kritisch en bewust om met eigendomsstructuren van media.

- mediaconcentratie
- mediabedrijven

evalueren

WD3_15.03.09

De leerlingen analyseren intertekstualiteit in de media.

analyseren

WD3_15.03.10

De leerlingen ontwerpen een mediaconcept aan de hand van communicatiewetenschappelijke inzichten.

creëren

WD3_15.03.11

De leerlingen maken een online story met nieuwswaarde.

creëren

Pakket uit uitgebreide algemene economie

WD3_16.02.01

16.02.01

De leerlingen analyseren prijsvorming bij volkomen concurrentie, monopolie, monopolistische concurrentie en oligopolie.

analyseren

WD3_16.02.01.01

Subdoel 1

De leerlingen analyseren algebraïsch en grafisch de prijsvorming bij volkomen concurrentie.

- wet van vraag en aanbod
- verschuivingen van de vraag- en aanbodschema's
- consumenten- en producentensurplus, Pareto optimum
- maximale winst op korte en lange termijn

WD3_16.02.01.02

Subdoel 2

De leerlingen analyseren algebraïsch en grafisch de prijsvorming bij monopolie.

- winstmaximalisatie
- consumenten- en producentensurplus
- welvaartsverlies

WD3_16.02.01.03

Subdoel 3

De leerlingen analyseren grafisch de prijsvorming bij monopolistische concurrentie.

- evenwicht op korte en lange termijn
- vergelijking winstmaximalisatie monopolie, volkomen concurrentie

WD3_16.02.01.04

Subdoel 4

De leerlingen analyseren de prijsvorming bij oligopolie.

- geknikte vraagcurve
- gevangenprobleem, Nash-evenwicht
- kartelvorming

WD3_16.02.02

De leerlingen analyseren vormen van overheidsingrijpen bij marktfalen op regionaal, nationaal of Europees niveau.

analyseren

WD3_16.02.02.01

Subdoel 1

De leerlingen analyseren oorzaken en gevolgen van marktfalen op regionaal, nationaal of Europees niveau.

- marktmacht
- externaliteiten: positieve en negatieve externe effecten
- asymmetrische informatie

WD3_16.02.02.02

Subdoel 2

De leerlingen illustreren hoe de overheid kan ingrijpen bij marktfalen op regionaal, nationaal of Europees niveau.

- verhandelbare vergunningen
- antitrustbeleid

WD3_16.02.02.03

Subdoel 3

De leerlingen analyseren grafisch hoe de overheid kan ingrijpen bij marktfalen op regionaal, nationaal of Europees niveau.

- maximumprijzen
- belastingen en subsidies
- productiequota

WD3_16.02.03

16.02.02

De leerlingen lichten het effect van monetair en budgettair beleid op de conjunctuur toe.

begrijpen

WD3_16.02.03.01

Subdoel 1

De leerlingen bespreken het budgettair beleid op regionaal of nationaal vlak.

- overheidsbegroting, overheidsschuld, schuldgraad, Europese begrotingsnormen
- conjunctuurbeleid: budgettair beleid

WD3_16.02.03.02

Subdoel 2

De leerlingen analyseren het monetair beleid in de eurozone.

- inflatie: oorzaken, indexcijfers, gevolgen, bestrijding
- deflatie, stagflatie
- conjunctuurbeleid: rol van de ECB, doelstellingen en instrumenten van het monetaire beleid

WD3_16.02.04

16.02.03

De leerlingen analyseren internationaal handels- en betalingsverkeer.

analyseren

WD3_16.02.04.01

Subdoel 1

De leerlingen analyseren het belang van internationale handel voor België.

- open economie
- globalisering
- handelsbalans
- invoer- en uitvoerquote
- openheidsgraad

WD3_16.02.04.02

Subdoel 2

De leerlingen bespreken de wisselmarkt.

- wisselmarkt, wisselkoers, beïnvloedende factoren, wisselkoerssystemen

WD3_16.02.04.03

Subdoel 3

De leerlingen analyseren de betalingsbalans.

- betalingsbalans: deelrekeningen, evenwicht, oorzaken van onevenwicht, gevolgen van onevenwicht, mogelijkheden tot herstel
- wisselwerking tussen wisselkoers en betalingsbalans

WD3_16.02.04.04

Subdoel 4

De leerlingen bespreken internationale organisaties ter bevordering van het internationaal betalingsverkeer.

- IMF, Wereldbank
- internationale beleidscoördinatie

WD3_16.02.05

16.02.04

De leerlingen evalueren economische groei als indicator voor welvaart en welzijn.

- BBP als indicator voor economische groei: voor- en nadelen
- determinanten voor economische groei
- disruptieve factoren en innovatie
- impact van economische groei op mens en omgeving
- wenselijkheid van economische groei
- andere maatstaven voor welvaart en welzijn

evalueren

Pakket uit uitgebreide bedrijfswetenschappen en recht

WD3_16.06.01

16.06.01

De leerlingen vergelijken fiscale regels voor een eenmanszaak en vennootschap op basis van grondslag, de progressiviteit van de belasting en voorafbetalingen.

analyseren

WD3_16.06.01.01

Subdoel 1

De leerlingen analyseren de fiscale regels voor een eenmanszaak.

- soorten inkomsten
- aftrekbare beroepskosten: forfaitair, werkelijk, verdeelsleutel
- grondslag
- progressiviteit van de belastingstarieven
- voorheffingen
- voorafbetalingen

WD3_16.06.01.02

Subdoel 2

De leerlingen analyseren de fiscale regels voor vennootschappen.

- boekhoudkundig en fiscaal resultaat
- tarieven van de vennootschapsbelasting
- voorafbetalingen

WD3_16.06.01.03

Subdoel 3

De leerlingen vergelijken fiscale regels voor een eenmanszaak en vennootschappen.

- grondslag
- progressiviteit
- voorafbetalingen

WD3_16.06.02

16.06.05

De leerlingen lichten het belang van supply chain management als onderdeel van het bedrijfsbeleid aan de hand van de logistieke keten toe.

begrijpen

WD3_16.06.02.01

Subdoel 1

De leerlingen illustreren het economisch belang van de logistiek.

- Logistics Performance Index
- Blue Banana binnen Europa
- trends

WD3_16.06.02.02

Subdoel 2

De leerlingen bespreken het logistieke concept.

- logistieke doelstellingen
- logistieke flow
- impact van de logistiek op het bedrijfsresultaat

WD3_16.06.02.03

Subdoel 3

De leerlingen bespreken het belang van het voorraadbeheer binnen de logistieke flow.

- soorten voorraden
- voorraadkosten

WD3_16.06.02.04

Subdoel 4

De leerlingen bespreken de fasen in het inkoopproces.

- inkoopniveaus: strategisch, tactisch, operationeel, ondersteunend
- inkooporganisatie: decentraal, centraal, hybride

WD3_16.06.02.05

Subdoel 5

De leerlingen bespreken de productielogistiek.

- productieprocessen: serieproductie, parallelle productie, convergente productie, divergente productie, mass customization
- JIT
- ERP

Subdoel 16.06.02.06

De leerlingen reflecteren over de impact van de distributielogistiek en retourlogistiek in de context van duurzaamheid.

WD3_16.06.03

16.06.03

De leerlingen illustreren het belang van een bedrijfsstrategie.

begrijpen

WD3_16.06.03.01

Subdoel 1

De leerlingen lichten het concept organisatie toe.

- organisatiestructuren: voor-en nadelen
- stakeholders
- klantwaardeproposities
- profit en non-profit ondernemingen
- impact van ondernemingen voor de omgeving

WD3_16.06.03.02

Subdoel 2

De leerlingen verklaren de impact van actuele ontwikkelingen op beslissingen van onderneming.

WD3_16.06.03.03

Subdoel 3

De leerlingen duiden het belang van een bedrijfsstrategie.

- missie, visie, strategische doelen
- bedrijfsprocessen
- strategiemodellen

WD3_16.06.04

De leerlingen analyseren elementen van de marketing mix vanuit een casus.

analyseren

WD3_16.06.04.01

Subdoel 1

De leerlingen illustreren het concept marketing.

- marketingdoelen
- strategisch marketingdoel, marketingplan
- doelgroepen: bedrijven (B2B, C2B) en consumenten (B2C, C2C)
- waardepropositie, klantwaarde, klantwaardepropositie, waarde strategieën
- e-marketing
- e-commerce

WD3_16.06.04.02

Subdoel 2

De leerlingen illustreren een customer journey m.b.v. een eenvoudige customer journey map.

- belang
- contactmomenten
- fasen
- customer journey map: belang, buyer persona

WD3_16.06.04.03

Subdoel 3

De leerlingen illustreren hoe een onderneming haar marketing mix samenstelt op basis van haar marketingstrategie.

WD3_16.06.04.04

Subdoel 4

De leerlingen geven op basis van een eenvoudig marktonderzoek gepast advies.

- doel van een marktonderzoek
- vormen van marktonderzoek

WD3_16.06.04.05

Subdoel 5

De leerlingen analyseren elementen van de marketing mix vanuit een casus.

WD3_16.06.05

16.06.02

De leerlingen beoordelen de financiële gezondheid van een onderneming aan de hand van door hen berekende kerncijfers met betrekking tot de liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit.

evalueren

WD3_16.06.06

De leerlingen voeren op basis van courante bedrijfsactiviteiten een dubbele boekhouding van beginbalans tot eindbalans.

- commerciële en financiële verrichtingen, btw-verrekening en -vereffening, lening

toepassen

WD3_16.06.07

De leerlingen voeren op basis van bedrijfsactiviteiten een dubbele boekhouding van beginbalans tot eindbalans.

- personeelskosten, voorraadwijziging, investering en afschrijving

toepassen

WD3_16.06.07.01

Subdoel 1

De leerlingen verwerken boekhoudkundig personeelskosten met behulp van een gegeven loonkostenstaat.

WD3_16.06.07.02

Subdoel 2

De leerlingen verwerken boekhoudkundig voorraadwijziging.

WD3_16.06.07.03

Subdoel 3

De leerlingen verwerken boekhoudkundig investeringen.

- materiële vaste activa, lineaire jaarlijkse afschrijvingen

WD3_16.06.08

De leerlingen lichten Human Resources Management als onderdeel van het bedrijfsbeleid toe.

begrijpen

WD3_16.06.08.01

Subdoel 1

De leerlingen bespreken HRM als strategische, tactische en operationele partner van het management van een onderneming.

- doelstellingen van HRM
- rollen van HR-professionals
- HR-cyclus: instroom, doorstroom, uitstroom
- HR kengetallen

WD3_16.06.08.02

Subdoel 2

De leerlingen bespreken selectie en werving als onderdeel van de HR-cyclus.

- onthaal van nieuwe werknemers: belang

WD3_16.06.08.03

Subdoel 3

De leerlingen bespreken aspecten van belonen, beoordelen en ontwikkeling als onderdeel van de HR-cyclus.

- beloningssystemen
- beoordelen: belang, klassieke beoordelingsproces, andere mogelijkheden
- ontwikkeling en groei: belang, interne en externe opleidingen

WD3_16.06.08.04

Subdoel 4

De leerlingen reflecteren over actuele uitdagingen met betrekking tot Human Resource Management.

- rol van inclusie en diversiteit

WD3_16.06.09

De leerlingen analyseren investeringsvraagstukken aan de hand van verschillende investeringsmethodes.

- basisbegrippen: kasstromen, factor tijd, restwaarde, rendement, netto-cashflow, risico
- soorten investeringen: vervanging- en uitbreidingsinvesteringen
- investeringen in MVA en IMVA
- investeringsmethodes: terugverdientijd, ROI, netto contante waarde

analyseren

Samenhang minimumdoelen – leerplandoelen

In deze rubriek wordt een overzicht gegeven van alle specifieke minimumdoelen die van toepassing zijn voor deze studierichting (kolom 1 en 2).

In kolom 3 en 4 wordt aangegeven waar deze specifieke minimumdoelen opgenomen zijn in het leerplan.

- Specifieke minimumdoelen die ingedaald zijn als cesuurdoelen (in de studierichting van de tweede graad die een logische vooropleiding is voor deze studierichting in de derde graad) zijn terug te vinden in de derde kolom. Zij moeten niet meer aan bod komen in de derde graad (en bijgevolg ook niet meer geëvalueerd worden in de derde graad) maar ze zijn een belangrijk aandachtspunt om de beginsituatie van de leerling in kaart te brengen en te zorgen voor een gepaste begeleiding.
- Specifieke minimumdoelen die aan bod komen in de derde graad zijn terug te vinden in kolom 4.

De nummers in kolom 3 en 4 verwijzen naar het leerplandoel waar het specifiek minimumdoel letterlijk is opgenomen. Eventuele kenniselementen worden in het leerplandoel opgenomen, ofwel bij het specifiek minimumdoel zelf, ofwel bij de onderliggende subdoelen, ofwel via een combinatie.

Nummer specifiek minimumdoel	Minimumdoel	Leerplandoel / subdoel 2 ^{de} graad	Leerplandoel / subdoel 3 ^{de} graad
Generieke doorstroomcompetenties			
01.01.01	De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhouden van minstens 1 wetenschapsdomein verbonden aan de studierichting.		WD3_01.01.01
Uitgebreide wiskunde in functie van economie			
06.05.01	De leerlingen voeren bewerkingen uit met matrices: optelling, scalaire vermenigvuldiging, matrixvermenigvuldiging, machtsverheffing en transpositie.		WD3_06.05.01
06.05.02	De leerlingen gebruiken matrixmodellen om evoluties te beschrijven. <ul style="list-style-type: none"> • Matrixvoorstelling van een graaf 		WD3_06.05.02
06.05.03	De leerlingen lossen stelsels van eerstegraadsvergelijkingen op met behulp van de methode van Gauss-Jordan.		WD3_06.05.03
06.05.04	De leerlingen bepalen het voorschrift of de grafiek van een tweedegraadsfunctie als de andere representatie gegeven is. <ul style="list-style-type: none"> • Voorschrift $f(x)=a(x-p)^2+q$ • Voorschrift $f(x)=ax^2+bx+c$ 	WD2_06.04.10	
06.05.05	De leerlingen analyseren kenmerken van tweedegraadsfuncties: domein, bereik, nulwaarden, tekenverloop, stijgen/dalen, extremum, toenemende/afnemende stijging/daling en symmetrie ten opzichte van een verticale rechte.	WD2_06.04.11	

¹ [Bedrijfs wetenschappen, tweede graad doorstroom.](#)

06.05.06	De leerlingen leggen het verband tussen de grafiek van een functie en haar kenmerken. <ul style="list-style-type: none"> • Veeltermfuncties, (elementaire) rationale functies, (elementaire) irrationale functies, logaritmische functies $f(x)=\log_a(x)$ • Domein, bereik, nulwaarden, tekenverloop, stijgen/dalen/constant, extrema, constante/toenemende/afnemende stijging/daling, asymptotisch gedrag, gedrag op oneindig 		WD3_06.05.06
06.05.07	De leerlingen lossen vergelijkingen en ongelijkheden grafisch op.		WD3_06.05.04
06.05.08	De leerlingen lossen tweedegraadsvergelijkingen in één onbekende in de verzameling van de reële getallen algebraïsch op. <ul style="list-style-type: none"> • Ontbinding in factoren • Discriminant 	WD2_06.04.07.01	
06.05.09	De leerlingen lossen tweedegraadsongelijkheden in één onbekende algebraïsch op.	WD2_06.04.08.01	
06.05.10	De leerlingen lossen exponentiële vergelijkingen van de vorm $b \cdot a^x = c$ algebraïsch op.		WD3_06.05.05
06.05.11	De leerlingen lossen goniometrische vergelijkingen van de vorm $\sin(ax+b)=c$ algebraïsch op.		WD3_06.05.07
06.05.12	De leerlingen berekenen de afgeleide functie van functies die zijn opgebouwd uit veeltermfuncties, rationale functies, exponentiële functies en logaritmische functies. <ul style="list-style-type: none"> • Rekenregels: afgeleide van een som, product, quotiënt van functies en afgeleide van een samengestelde functie (kettingregel) 		WD3_06.05.10.01
06.05.13	De leerlingen analyseren het verloop van functies met behulp van de eerste en tweede afgeleide functie en lossen extremumproblemen op.		WD3_06.05.11
06.05.14	De leerlingen interpreteren een bepaalde integraal als de limiet van een som en als een georiënteerde oppervlakte.		WD3_06.05.12
06.05.15	De leerlingen leggen het verband tussen bepaalde integralen en primitieve functies.		WD3_06.05.13
06.05.16	De leerlingen berekenen bepaalde en onbepaalde integralen van veeltermfuncties.		WD3_06.05.14
06.05.17	De leerlingen leggen in betekenisvolle situaties de betekenis uit van nulhypothese, alternatieve hypothese, significantieniveau en p-waarde. <ul style="list-style-type: none"> • Steekproevenverdeling 		WD3_06.01.06.01
06.05.18	De leerlingen analyseren het verband tussen twee numerieke grootheden in een dataset met behulp van een spreidingsdiagram. <ul style="list-style-type: none"> • Trendlijn • Correlatiecoëfficiënt 	WD2_06.04.13	WD3_06.01.03

Algoritmen en programmeren			
07.01.01	De leerlingen programmeren zelf ontworpen oplossingen voor concrete problemen. <ul style="list-style-type: none"> • Algoritmen en datastructuren • Algoritmische technieken • Numerieke methodes • Gebruik van softwarebibliotheken • Gestructureerde programmeertaal • Invoer van en uitvoer naar externe gegevensbronnen 		WD3_07.01.01
Softwareontwikkeling			
07.03.01	De leerlingen maken een modulair ontwerp voor een softwaretoepassing.		WD3_07.03.01
07.03.02	De leerlingen passen principes toe van objectgeoriënteerd programmeren in een eigen ontwerp.		WD3_07.03.02
07.03.03	De leerlingen implementeren softwaremodules op een manier die herbruikbaarheid ervan bevordert en samenwerking vereenvoudigt.		WD3_07.03.03
07.03.04	De leerlingen testen en debuggen eigen implementaties om eventuele fouten te identificeren en op te lossen.		WD3_07.03.04
Informatie- en databeheer			
07.05.01	De leerlingen lichten de structuur en de werking van relationele databanken toe.		WD3_07.05.01
07.05.02	De leerlingen implementeren een relationele databank op basis van een eigen ontwerp.		WD3_07.05.02
07.05.03	De leerlingen gebruiken een gestructureerde querytaal voor de bevraging en de aanpassing van gegevens in een relationele databank.		WD3_07.05.03
Samenleving en politiek: communicatiewetenschappen			
15.03.01	De leerlingen lichten de mediatisering van de samenleving toe.		WD3_15.03.01
15.03.02	De leerlingen analyseren communicatie en media aan de hand van theorieën uit de communicatiewetenschappen.		WD3_15.03.02
15.03.03	De leerlingen analyseren waarom en hoe economische, politieke en sociaal-culturele stakeholders gemedieerde communicatie inzetten. <ul style="list-style-type: none"> • Gebruik en misbruik van gemedieerde communicatie 		WD3_15.03.03
15.03.04	De leerlingen reflecteren over media-effecten vanuit het principe van 'agency' van het publiek.		WD3_15.03.05
15.03.05	De leerlingen beoordelen op een onderbouwde manier economische, politieke en sociaal-culturele effecten van gemedieerde communicatie op de maatschappij en op zichzelf.		WD3_15.03.07

Pakket uit uitgebreide algemene economie			
16.02.01	De leerlingen analyseren prijsvorming bij volkomen concurrentie, monopolie, monopolistische concurrentie en oligopolie.		WD3_16.02.01
16.02.02	De leerlingen lichten het effect van monetair en budgettair beleid op de conjunctuur toe.		WD3_16.02.03
16.02.03	De leerlingen analyseren internationaal handels- en betalingsverkeer. <ul style="list-style-type: none"> Wisselmarkt en wisselkoers 		WD3_16.02.04
16.02.04	De leerlingen evalueren economische groei als indicator voor welvaart en welzijn. <ul style="list-style-type: none"> Disruptieve factoren en innovatie 		WD3_16.02.05
Pakket uit uitgebreide bedrijfswetenschappen en recht			
16.06.01	De leerlingen vergelijken fiscale regels voor éénmanszaak en vennootschap op basis van grondslag, de progressiviteit van de belasting en voorafbetalingen.		WD3_16.06.01
16.06.02	De leerlingen beoordelen de financiële gezondheid van een onderneming aan de hand van door hen berekende kerncijfers met betrekking tot de liquiditeit, solvabiliteit en rendabiliteit.		WD3_16.06.05
16.06.03	De leerlingen illustreren het belang van een bedrijfsstrategie.		WD3_16.06.03
16.06.04	De leerlingen illustreren hoe een onderneming haar marketingmix samenstelt op basis van haar marketingstrategie.		
16.06.05	De leerlingen lichten het belang van supply chain management als onderdeel van het bedrijfsbeleid aan de hand van de logistieke keten toe.		WD3_16.06.02

Minimale materiële vereisten

Voor het realiseren van de leerplandoelen is er nood aan voldoende materialen en de nodige uitrusting opdat deze kwaliteitsvol kunnen gerealiseerd worden. Voor de school is het belangrijk dat ze in kaart brengt welke materialen en uitrusting er minimaal nodig zijn om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Deze materialen en uitrusting hoeven niet noodzakelijk op school aanwezig te zijn. De school kan immers ook gebruik maken van materialen en uitrusting die aanwezig zijn op andere locaties zoals bijvoorbeeld andere scholen, infrastructuur van de gemeente, bedrijven...

Op de GO! Navigator worden er, voor deze doelen waarvoor dit relevant is, suggesties gedaan met betrekking tot het in kaart brengen van de minimale materiële vereisten.

Vakkenkoppeling

De vakkenkoppeling is terug te vinden op de website van het GO! (rubriek leerplannen).

Pedagogisch – didactische ondersteuning

Een uitgebreide pedagogisch – didactische ondersteuning is terug te vinden in de GO! Navigator.